

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalouden koulutus, kirjasto- ja tietopalvelu

2022

Leevi Rinne

KÄYTTÄJÄKOKEMUKSET TURUN KAUPUNGINKIRJASTON MUSIIKKIOSASTON SOITTOHUONEESTA

– Asiakaskysely soittohuoneen kehittämiseksi ja
musiikkistudiot yleisissä kirjastoissa

TURKU AMK

TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Liiketalouden koulutus, kirjasto- ja tietopalvelu

2022 | 36 sivua, 3 liitesivua

Leevi Rinne

Käyttäjäkokeemukset Turun kaupunginkirjaston musiikkiosaston soittohuoneesta

- Asiakaskysely soittohuoneen kehittämiseksi ja musiikkistudiot yleisissä kirjastoissa

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kerätä käyttäjäkokeuksia Turun pääkirjaston musiikkiosaston soittohuoneen käyttäjiltä soittohuoneen kehittämiseksi. Lisäksi opinnäytetyössä tutustutaan musiikkistudioiden nykytilaan ja tulevaisuudennäkymiin yleisissä kirjastoissa. Katsauksessa perehdytään tarkemmin Tampereen pääkirjasto Metson uusien musiikki- ja harrastetilojen Soundin ja Vision kehittämiseen ja mietitään, miten kerättyä tietoa voidaan hyödyntää Turun pääkirjastossa uuden musiikkistudion toteuttamisessa. Musiikkistudiot ovat kirjastotiloja, joissa on ammattimainen äänitysstudiolaitteisto musiikin tekemiseen. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Turun kaupunginkirjasto.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys on muuttuva musiikkikirjasto ja kirjasto tilana. Opinnäytetyö on laadullinen tapaustutkimus, jonka ensisijainen aineistonkeruumenetelmä on asiakaskysely asiakastyytyväisyyden mittaamiseksi ja soittohuoneen käyttäjien kehitysehdotuksien keräämiseksi.

Asiakkaat ovat olleet Turun pääkirjaston musiikkiosaston soittohuoneeseen pääasiallisesti tyytyväisiä, mutta tilan rajallisuus rajoittaa palvelua. Uusi musiikkistudio tulee ratkaisemaan ilmenneitä ongelmia. Asiakaskyselyn vastauksia voidaan hyödyntää myös muissa kirjastoissa, sillä ne kertovat yleisesti, mitä soittohuoneiden käyttäjät soittohuoneilta haluavat.

Asiasanat:

yleiset kirjastot, musiikkikirjastot, musiikin harrastaminen

Bachelor's | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Degree Programme in Library and Information Services

2022 | 36 pages, 3 appendices

Leevi Rinne

Music room user experiences in Turku Main Library's music department

- Customer inquiry for developing the music room and music studios in public libraries

The goal of this thesis is to collect user experiences from the users of Turku Main Library's music room for developing the music room. Furthermore, the thesis examines the music and creative spaces in Finnish public libraries and takes a closer examination of how Tampere Main Library's new music and creative spaces were developed and realized and how this knowledge can be used in realizing the new music studio in Turku Main Library. Music studios are library space used to record music and produce sound with professional studio equipment. The principal of this thesis of Turku City Library.

The theoretical frame of reference for this thesis is changing music library and library as a space. This thesis is a qualitative case study and its primary data collection method is a customer inquiry which measures customer satisfaction and collects customer suggestions and wishes for the music room.

Customers have been mainly satisfied with the music room but the limited space limits the service. Most of these problems are solved with the new music studio. Data from the customer inquiry can be used in other libraries as well because it collects what users want form music rooms in general.

Keywords:

music libraries, public libraries, music as recreation

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Moderni musiikkikirjasto	8
2.1 Muuttuva musiikkikirjasto	8
2.2 Kirjasto tilana	10
2.3 Musiikki- ja harrastetilat Suomen yleisissä kirjastoissa	12
2.3.1 Turku	14
2.3.2 Tampere	15
3 Asiakaskysely soittuhuoneen käyttäjille	17
3.1 Tutkimusmenetelmä	17
3.2 Asiakaskyselyn laatiminen	18
3.3 Asiakaskyselyn vastaukset	18
3.4 Vastausten analysointi	27
4 Loppupäätelmät	30
Lähteet	33

Liitteet

Liite 1. Asiakaskysely (suomen kieli)

Liite 2. Asiakaskysely (ruotsin kieli)

Liite3. Asiakaskysely (englannin kieli)

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö perehtyy Turun kaupunginkirjaston toimeksiannosta Turun pääkirjaston musiikkiosaston soittohuoneen käyttäjien käyttäjäkokemuksiin. Kerätyllä tiedolla on tarkoitus selvittää, miten soittohuone on vastannut käyttäjiensä tarpeisiin ja mitata asiakastyytyväisyyttä soittohuoneeseen ja sitä tukeviin palveluihin. Käyttäjäkokemuksia kerättiin nopeasti täytettävissä olevalla asiakaskyselyllä, jota jaettiin paperisena lomakkeena musiikkiosastolla sekä Webropol-kyselyinä.

Opinnäytetyössä on kaksi keskeistä tutkimuskysymystä. Ensimmäinen on selvittää ovatko soittohuoneen käyttäjät olleet soittohuoneeseen tyytyväisiä ja mitä toiveita asiakkailta on ja miten mahdollisiin epäkohtiin voitaisiin vastata. Tätä pohditaan sen kautta, miten musiikkiosastolle kesällä 2022 avattava uusi musiikkistudio tulee vastaamaan asiakkaiden toivomuksiin ja täydentämään musiikkiosaston palveluita. Lisäksi tutkimusosuudessa selvitetään musiikkistudioiden nykytila ja tulevaisuudennäkymiä yleisissä kirjastoissa. Tässä osuudessa selvitetään myös, miten Tampereen pääkirjasto Metson uusien musiikki- ja harrastetilojen kehittämisprosessia voidaan hyödyntää Turun kontekstissa.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys on muuttuva musiikkikirjasto ja kirjasto tilana. Musiikkistudiot kirjastoissa ovat melko tuore ilmiö eikä niistä itsestään ole vielä kattavasti teoriakirjallisuutta. Muuttuvan musiikkikirjaston kontekstissa mietitään, miten uudenlaiset musiikkipalvelut kuten musiikkistudiot vastaavat modernin musiikkikirjaston tehtäviin ja mitä musiikkikirjastotyö tulee vaatimaan henkilökunnalta tulevaisuudessa. Kirjastoa tilana tarkastellaan esimerkiksi Opetus- ja kulttuuriministeriön Yleisten kirjaston laatusuosituksen ja vuoden 2015 kirjastopolitiikan toteutumisen kautta, mitä nykyaikaisilta kirjastotiloilta vaaditaan sekä käsitellään kirjastoa sosiaalisena tilana.

Opinnäytetyö on hyödyllinen laajemminkin kontekstissa kuin vain Turun pääkirjaston soittohuoneen ja musiikkistudion palveluiden kehittämisessä, sillä se tutkii millaisia ominaisuuksia soittohuoneen käyttäjät arvostavat kirjastojen

soittuhuoneissa ja muissa musiikkitiloissa. Katsaus musiikkistudioiden nykytilaan ja kehittämiseen yleisissä kirjastoissa on myös ajankohtainen, sillä musiikkistudioita on tällä hetkellä seitsemän kaupungin kirjastoissa ja kahteen ollaan parhaillaan rakentamassa sellaista.

2 Moderni musiikkikirjasto

2.1 Muuttuva musiikkikirjasto

Yleisten kirjastojen neuvosto listaa kirjastopalveluiden suunnitteluun ja kirjastojen toimintaan merkittävästi vaikuttaviksi muutoksiksi mm. kirjastotyön muutos, lukutaidon ja sivistyksen rapautuminen, eriarvoistuminen, ilmastonmuutos ja globaalit kriisit sekä kuntatalouden haasteet ja ennakoimattomuus. Kirjastotyössä tämä näkyy palveluiden digitalisoitumisena, kirjastotyön verkostoitumisena ja pedagogisen osaamisen tarpeen lisääntymisenä. (Yleisten kirjastojen neuvosto 2021, s. 5-6)

Musiikkiäänitteiden lainausmäärät ovat olleet merkittävässä laskussa vuodesta 2001. Vuonna 2001 koko maassa lainattiin n. 8 900 000 musiikkiäänitettä, vuonna 2011 n. 6 245 000 ja vuonna 2021 enää vain 1 560 000 musiikkiäänitettä. (kirjastot.fi 2022) Nuottien lainaaminen on pysynyt vakaana 20 vuotta pienin heilahteluin (Rikkilä 2015) ja vuosina 2019 ja 2021 nuottilainaus on kasvanut. (kirjastot.fi 2022) Heinonen kirjoittaa musiikin kuuntelun asteittaisen siirtymisen verkkoon ja siitä seuranneen CD-lainauksen hiipumisen herättävän huolta musiikkikirjastokentällä, mutta toimintaympäristön muutoksen mahdollistavan uusien palveluiden ja toimintatapojen käyttöönoton musiikkikirjastotyössä. (Grahm & Rikkilä 2021, s. 10) Eloranta kirjoittaa vielä 1970-luvulla vallineen ajatus kirjastosta paikallisen musiikkielämän keskuksena. (Eloranta 2008, s. 44) Ajatus monipuolisesta musiikkikirjastotoiminnasta ei ole siis mitenkään uusi, mutta musiikkikirjastojen alkuvuosien moninainen toiminta supistui CD-lainauksen huippuvuosina lähes pelkäksi lainaustoiminnaksi ja tietopalveluksi. (Grahm & Rikkilä 2021, s. 10)

Heinonen luettelee modernille musiikkikirjastolle seuraavanlaisia rooleja: yhdenvertainen tiedon tarjoaja, musiikin kuunteluharrastuksen tukija, musisoimisen ja uuden musiikin tuottamisen mahdollistaja, kulttuurisisältöjen välittäjä ja yhteisöllisten kokemusten tarjoaja, kansalaisten areena, kohtaamispaikka ja innostaja ja aktivoija. (Grahm & Rikkilä 2021, s. 8) Heinonen

näkeekin vuonna 2017 voimaan astuneen uudistetun kirjastolain (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016) sisältävän tehtäviä joihin moderni musiikkikirjastotyö vastaa. Esimerkiksi kirjastolain kohdassa 2§ mainittuun mahdollisuuksiin oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen musiikkikirjastot voivat tarjota musiikin harrastustiloja sekä sisällöllisesti ja formaateiltaan monipuoliset musiikkikokoelmat tarjoavat mahdollisuutta sivistymiseen ja osaamisen kehittämistä. Lisäksi Heinonen mainitsee yhteistyön erilaisten kumppanien kanssa kasvattavan kirjaston moniäänisyyttä ja tapahtumien ja muun yhdessä tekemisen tarjoavan sosiaalista vuorovaikutusta moninaiselle käyttäjäkunnalle (Grahm & Rikkilä 2021, s. 7), mikä vastaa kirjastolain tavoitteen toteutumisen lähtökohdiksi mainittuihin yhteisöllisyyteen, moniarvoisuuteen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016, 2§) Lisäksi yleiset kirjastot ovat tällä hetkellä ainoita tahoja, jotka tarjoavat yhdenvertaisen ja säännöllisen pääsyn maksuttomaan musiikkiharrastamiseen toteuttaen näin kirjastolain toisen pykälän ensimmäistä kohtaa väestön yhdenvertaisista mahdollisuuksista sivistykseen ja kulttuuriin edistämiseksi.

Asiakkaiden musiikkipalveluiden käyttämiseen johtavia tarpeita on erilaisia ja näihin tarpeisiin perehtyminen saattaa auttaa valitsemaan, mitä palveluita musiikkikirjasto tuottaa sekä havaitsemaan asiakasryhmät, joita ei huomioida riittävästi. Heinonen sanoo musiikkia harrastavien ja siitä kiinnostuneiden asiakkaiden tarpeiden liittyvän usein tietoon, elämyksiin ja yhteisöllisyyteen. Musiikkipalveluiden tarjonnassa on hyvä huomioida tasapuolisesti asiakkaiden erilaiset tarpeet. Musiikkikirjaston asiakas voi hakea tietoa niin itselleen kuin muille esim. opetustarkoituksiin ja näin oppia aktiivisesti, mutta myös kokeilemalla erilaisia palveluita. Tapahtumien tarjoamien elämysten lisäksi elämyksiä voidaan tuottaa uudella toiminnalla kuten musiikkiesitysten tai äänitteiden valmistamisella esim. musiikkistudioissa. Yhteisöllisyyden tarpeeseen vastaavat tapahtumat, tilojen tarjoaminen yhdessä toimimiselle ja vaikkapa musiikkityöpajat. (Grahm & Rikkilä 2021, s. 11)

Kirjastopalveluiden elämyksellisyyden lisäämisen merkitys näkyy tapahtumien määrän kasvuna: Tampereen musiikkiosaston tapahtumissa vieraili vuonna 2014

2600 asiakasta, kun vielä vuonna 2011 kävijämäärä oli 70 (Rikkilä 2015). Vastaavasti Turussa järjestettiin vuonna 2019 108 tapahtumaa, joihin osallistui 3007 kävijää. (Antell 2021, s. 158)

Modernin musiikkiosaston henkilökunnan on siis osattava perinteisen musiikkikirjastotyön kuten musiikin tiedonhaun lisäksi mm. musiikkistudiotyöskentelyä (musiikin äänittämistä ja tuottamista), lavatekniikkaa, soittimien virittämistä ja huoltamista sekä tapahtumatuotantoa ja -viestintää. (Antell 2021, s. 160) Lisäksi pedagogista osaamista tarvitaan esimerkiksi musiikkityöpajojen pitämiseksi. Launonen esittää kirjastosta muodostuneen paikka, josta voi pyytää apua palveluiden, minkä seurauksena kirjaston henkilökunnan osaamisvaateet ja taidot muuttuvat. (Launonen 2015, s. 49)

2.2 Kirjasto tilana

Muurinen kirjoittaa provokatiivisesti kirjaston kävijöiden olevan moninainen ja heterogeeninen ryhmä, joiden ainoa yhteinen nimittäjä on ajan viettäminen kirjastossa. Hän esittääkin, että kaikkia heitä ajaa jokin muu kuin tarve kirjaston aineistolle tai sivistykselle. (Muurinen 2021, s. 28) Muurinen väittää muuta kuin aineistotarvelähtöistä tilankäyttöä pidettävän edelleen niin ikään sivutuotteena. (Muurinen 2021, s. 29) Hän esittää kirjaston toimivan tarpeellisena välitilana kodin ja työn välissä, jossa voi oman tahtonsa mukaisesti osallistua tai vastavuoroisesti olla osallistumatta sekä liikkua ja oleskella niin kuin itse parhaaksi näkee käytösääntöjen puitteissa eräänlaisen anonyymiuden kokemuksen mahdollistamana. (Muurinen 2021, s. 28-29)

Launonen vahventaa Muurisen väitteen siitä, ettei kirjastoja mielletä perinteisesti sosiaaliseksi tilaksi. Käsitys kirjastoista lainaamona ja opiskelupaikkana on vanhentunut ja kirjastoja on elävöitetty esimerkiksi tapahtumin, mutta monesti kirjastojen osaaminen ja tilat eivät riitä vuorovaikutuksellisten oheistoimintojen järjestämiseen. (Launonen 2015, s. 45) Opetus- ja kulttuuriministeriö määrittelee kirjaston yksiksi tulevaisuuden vahvuuksiksi muuntautuvan kirjastotilan sekä henkilökohtaisen palvelun fyysisessä tilassa ja verkossa (Opetus- ja

kulttuuriministeriö 2009, s. 7) ja Yleisten kirjastojen laatusuosituksessa kirjastotilat määritellään yhdeksi viidestä arviointikohteesta. (OKM 2010, s. 9) Koska kirjaston käyttäjien toiveet ja odotukset ovat moninaiset, heidän erilaiset tarpeet asettavat kirjastotilalle uudenlaisia vaatimuksia ja kirjaston tiloja on ajateltava uusin tavoin. (Launonen 2015, s. 50) Launonen tiivistää nykyaikaisten kirjastotilojen oltava joustavat ja helposti muunneltavat. (Launonen 2015, s. 64)

Kokemuksia voidaan yrittää välittää eri tavoin, mutta lopulta ainoastaan itse kokija voi antaa merkityksen omalle kokemukselleen. Haapala määrittelee täydellisen kokemuksen palvelutuotteen sisältävän viihteellisiä, esteettisiä, kasvatuksellisia ja todellisuuspakoisia elementtejä. Oppimisympäristönä ja elämysten tuottajana kirjastopalvelut tuottaisivat kokemuksen todellisuudesta ja arjesta pakenemiseen. (Haapala 2015, s. 72, 74) Palvelun ja elämyksen tuottamisen ero on, että palvelussa mietitään mitä asiakkaalle tarjotaan ja elämyksen tuottamisessa miten asiakas kohdataan. (Haapala 2015, s. 76)

Kirjastot toteuttavat uusia sosiaalisen kanssakäymisen tapoja esimerkiksi työpajoin ja tapahtumin. Tiloja tarvitaan niin ikään yhdessä harrastamiseen ja opiskeluun, mutta vastavuoroisesti hiljaisia ja yksityisiä tiloja tarvitaan yhä. Vanhempia kirjastoja ei ole välttämättä suunniteltu vastaamaan nykytarpeita ja koska arkkitehtonisia ratkaisuja ei voi muuttaa, kokoelmatilan mukavuutta ja kodikkuutta voidaan lisätä aineiston asettelulla sekä kiinnittämällä huomiota esteettömyyteen. (Grahm & Rikkilä 2021, s. 44) Musiikkikirjaston kontekstissa saavutettavuuden kannalta on tärkeää suunnitella musiikkihuoneet ja kuuntelupaikat sellaisiksi, että niihin pääsee apuvälineiden kanssa sekä suunnitella musiikkitapahtumat esteettömiksi. (Grahm & Rikkilä 2021, s. 13)

Tilojen muunneltavuus siirrettävien kalusteiden avulla tekee tapahtumien toteuttamisesta helpompaa, kun tapahtuma ei ole sidottu tilan järjestelyyn. Kiinteä äänentoisto ja kiinteä tai siirrettävä lava helpottavat myös tapahtumien järjestämistä poistamalla niiden pystyttämiseen käytettävän ajan. Koska vanhemmissa kirjastoissa ei ole välttämättä erillisiä tiloja tapahtumille, tapahtumat voidaan järjestää kokoelmatilassa, mikä tuo asiakkaat kosketuksiin aineiston ja palveluiden kanssa kuin myös tekee tapahtumasta sattumalta

helpommin löydettävän. Kokoelmatilassa tapahtumaa järjestäessä on kuitenkin huomioitava meluhaitta ja mahdollinen muiden palveluiden häiriintyminen. (Grahn & Rikkilä 2021, s. 47)

Yksinomaan musiikin kuunteluun tarkoitettut huoneet ovat korvautuneet musiikki- eli soittohuoneilla, joiden varustukseen kuuluu useimmiten piano sekä puitteet omien soittimien soittamiselle ja toisinaan myös mahdollisuus soittaa kirjastosta lainattavia yleensä akustisia soittimia. Lisäksi nykyaikaisissa kirjastoissa on äänieristettyjä musiikkistudioita, jotka tarjoavat ammattimaisen äänitystilan. (Grahn & Rikkilä, s. 46)

2.3 Musiikki- ja harrastetilat Suomen yleisissä kirjastoissa

Tällä hetkellä yleisissä kirjastoissa on musiikki- ja äänitysstudio seitsemässä kunnassa. Termejä musiikki- ja äänitysstudio ei ole eritelty tässä opinnäytetyössä. Nämä musiikkistudiot sijaitsevat Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Tampereella, Hämeenlinnassa, Kouvolassa ja Lahdessa. (Musiikkikirjastot.fi 2021) Äänitysstudion lisäksi näissä ja muissa kunnissa voi olla soittohuoneita, jotka tarjoavat puitteet soittamiselle ja laulamiselle, mutta eivät mahdollisuutta äänittää ja editoida. Näiden seitsemän kunnan lisäksi Turun ja Rovaniemen kaupunginkirjastojen pääkirjastoihin ollaan rakentamassa musiikkistudiot.

Helmet- eli Helsingin metropolialueen kirjastokirjampassa musiikkistudioita on Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. Tilat varataan Varaamo-palvelun kautta ja tilat ovat varattavissa 0,5-4 tunniksi kerrallaan. Helsingin kaupunginkirjastolla on kolme musiikkistudiotilaa keskustakirjasto Oodissa. Studio 6 on tarkoitettu 1-3 henkilölle soittamiseen, laulamiseen ja DJ-käyttöön. Tilasta löytyy akustinen piano, DJ-laitteet, kitara- ja bassovahvistimet, djembe ja karaokestreamauspalvelu. Lisäksi käyttäjä voi lainata soittimia, laulumikin ja äänirasian. Studio 5 taasen on kohdennettu enemmän bänditoimintaan ja sen varustukseen kuuluu mm. rumpusetti, digipiano, erilaisia syntetisaattoreita, samplerityöasema, kitara- ja bassovahvistimet sekä tietokone äänitys- ja

editointiohjelmiseen. Molemmat tilat ovat akustoitu ja äänieristetty. Oodin äänitysstudioissa on äänieristetyt ja akustoidut tarkkaamo, soittotila ja lauluhuone. Tilassa on käytettävissä äänitys- ja editointiohjelmat ja sinne on lainattavissa erilaisia soittimia. (helmet.fi)

Espoon kaupunginkirjastolla on musiikkistudiot Entressen, Ison Omenan, Sellon ja Tapiolan kirjastoissa. Entressen Jukeboksi mainostaa toimivansa treenikämpänä, harjoitustilana ja äänitysstudiona. Tilassa on sähkökitara, bassokitara, koskettimet, sähkörummut, perinteinen rumpusetti, mikkejä, karaokelaitteisto sekä Mac-tietokone äänitys- ja editointiohjelmiseen. (varaamo.espool.fi, 2022) Ison Omenan palvelutorin musiikkistudion varustukseen kuuluvat sähkökitara ja -basso, akustinen kitara, koskettimet, samplerityöasema, kitaravahvistin, mikrofonit sekä äänitys- ja editointiohjelmisto iMac-tietokoneella. (varaamo.espool.fi, 2022) Sellon kirjastossa on käytettävissä sähkökitara ja -basso, elektroakustinen kitara, erilaisia kitarapedaaleja, sähkörummut, midi-koskettimet, analoginen syntetisaattori, samplerityöasema, ääni- ja ohjelmakirjasto sekä iMac-tietokone äänitys- ja editointiohjelmilla. (varaamo.espool.fi, 2022) Tapiolan kirjaston musiikkistudiossa on käytettävissä sähköpiano, midi-koskettimet, sähkö- ja bassokitara, akustinen kitara ja niiden vahvistimet, sähkörummut, sampling pad, laatikkorumpu, cabasa, mikrofoneja, samplerityöasema ja Mac Mini-tietokone äänitysohjelmiston kanssa. (Helmet.fi, 2021)

Vantaan Tikkurilan kirjastossa on yhdistetty musiikki- ja mediaosasto, joka näkyy myös studion sisällössä. Musiikkistudion varustukseen kuuluvat mm. sähkökitara ja -basso, akustinen kitara, sähköpiano, midi-koskettimet, mikrofoni, kitaravahvistin ja PC-pöytäkone äänitys-, editointi- ja nuotinnusohjelmien kanssa. Studioissa on myös pääsy Rockway-soitonopetusverkkokursseihin. Lisäksi studiosta löytyy mahdollisuus digitoida vanhoja taltiointiformaatteja. Tikkurilan kirjastossa on myös soittuhuone, jossa on akustinen piano ja karaokelaitteet. (Helmet.fi, 2020)

Hämeenlinnan pääkirjaston studio/bändihuone tarjoaa tilat enintään viidelle hengelle soittamiseen ja äänittämiseen. Tila on varattavissa Varaamon kautta ja

varauksen enimmäispituus on 4 tuntia. Ensimmäiseen varaukseen sisältyy aina tilan esittely. Tilan varustukseen kuuluu sähkökitara ja -basso, rumpusetti, piano, akustinen kitara, äänikortit ja mikserit sekä Apple iMac-tietokone äänitys-, editointi- ja masterointiohjelmistoilla. Studiossa on pääsy Rockway-kursseille. Tilaa voi myös vuokrata maksua vastaan kaupalliseen, yritys- ja opetuskäyttöön. (Hämeenlinnan kaupunginkirjasto)

Kouvolan pääkirjaston Mediamaja on yhdistetty musiikki- ja mediatila. Mediamajassa on mahdollista äänittää musiikkia ja sen varustukseen kuuluu sähkökitara ja -basso, niiden efektipedaalit, akustinen kitara sähkörummut ja midikoskettimet. Mediamajasta on myös lainattavissa äänikortti äänittämiseen. Tämän lisäksi Mediamajassa on 3D-tulostimia, digitointilaitteet, retrovideopelejä ja lautapelejä, mahdollisuus videoiden editoimiseen ja kuvankäsittelyyn sekä lainattavia videokameroita, järjestelmäkamera sekä piirtopöytä. Mediamajaan on varattavissa yhden ja kahden tunnin vuoroja päivästä riippuen. Tilanvaraus tapahtuu puhelimitse tai sähköpostitse. (Kyyti-kirjastot)

Lahden pääkirjaston musiikkialueen äänitysstudio tarjoaa työkalut musiikin säveltämiseen ja äänittämiseen. Studio on varattavissa kolmeksi tunniksi kerrallaan Lahden kaupungin Timmi-tilanvarausjärjestelmästä. Musiikin äänittämisen lisäksi studiossa voi äänittää esimerkiksi podcasteja ja muuta ääntä. Tilassa on midi-koskettimet, Windows-käyttöjärjestelmäinen tietokone, jossa on kaksi erilaisin käyttötarkoituksiin soveltuvaa äänitysohjelmaa sekä virtuaali-instrumentteja. Musiikkialueelta voi lainata akustisia soittimia studiossa käytettäväksi. Studio on tarkoitettu harrastekäyttöön. Lisäksi Lastu-kirjastoissa on Lahden pääkirjastossa kaksi pianohuonetta ja Hollolassa on soittuhuone, jossa on digipiano, sähkörummut, sähkökitara- ja basso vahvistimeen, akustinen kitara sekä sopraanokulele. (Lastu-kirjastot)

2.3.1 Turku

Turun pääkirjaston musiikkiosastolla on tällä hetkellä vain soittuhuone. Tilasta löytyy soittimina digitaalinen ja akustinen piano ja tilassa on mahdollista soittaa

myös omia soittimia. Musiikkiosastolla on myös lainattavissa akustisia kitaroita, ukuleleja, mandoliini, banjo ja kanteleita. Lisäksi soittohuoneessa on vahvistin ja CD-soitin. Soittohuone on varattavissa tunniksi kerrallaan Varaamo-palvelun kautta.

Musiikkiosastolle avataan kesän 2022 aikana musiikkistudio, jonka varustukseen kuuluu yleisimmät bändisoittimet ja mahdollisuus musiikin äänittämiseen ja tuottamiseen. Asiakkaat ovat toivoneet tällaista toista soittohuonetta, mikä mahdollistaisi bändin kanssa soittamisen ja karaoken laulamisen. (Antell 2021, s. 158)

Musiikkiosastolle on tulossa myös pajatoimintaa, johon sisältyy esimerkiksi 3D-tulostimia, ompelukoneita, saumureita yms. Tällä hetkellä musiikkiosastolla on mahdollista digitoida vanhoja formaatteja kuten LP-levyjä, VHS-kasetteja ja diakuvia. Yhdistykset voivat lisäksi lainata suoratoistolaitteita ”digisalkkuja” mobiili- ja tietokonealustoille.

2.3.2 Tampere

Tampereen pääkirjaston Metson uusien musiikki- ja harrastetilojen tarkoituksena on laajentaa musiikkiosaston tarjoamia musiikin tekemisen ja harjoittelun palveluita luomalla ”matalan kynnyksen helppokäyttöinen oman tekemisen tila musiikin harrastajille ja bändeille.” (Heinonen et al. 2022, s. 22-23) Tilat ovat suunniteltu asiakkaiden toiveiden pohjalta, joista vain pieni osa jäi toteutumatta tilojen rajallisuuden takia kuten flyygeli ja akustinen rumpusetti. (Salmi 2022) Tila on noin 15 m². Asiakaskyselyn kautta kerätyt asiakkaiden toiveet eivät olleet ainoa ratkaisuihin vaikuttava tekijä, vaan tiloja on pitänyt miettiä kokonaisuutena huomioiden muun muuassa mahdollisimman helppo käytettävyys ilman vaikutusta palvelun laatuun ja esteettömyys. (Grahm & Rikkilä, s. 49) Asiakaskyselyyn vastasi 105 vastaajaa. (Salmi 2022) Lisäksi tilojen kehittämisessä on konsultoitu muita kirjastoja. (Grahm & Rikkilä, s. 49)

Tilojen toiminnallisuutta testattiin asiakkaiden koetestikäytössä vuoden 2022 keväällä, jonka aikana henkilökunta opetteli laitteiden käyttöä yhdessä

asiakkaiden kanssa, sillä tilat sisältävät kymmeniä laitteita ja järjestelmiä. Vaikka lopputulos on helppokäyttöinen matalan kynnyksen tila, tilojen suunnittelemisen taustalla ja ylläpitämisessä on taustalla kattavaa suunnittelua, testaamista ja toteuttamista. (Heinonen et al., s. 30) Tilojen on tarkoitus olla kehitettävissä niiden käyttöönoton jälkeenkin. (Grahn & Rikkilä, s. 48) Yksi iso toteuttamiseen liittyvistä kysymyksistä olikin käytettävyyks. Yksittäiset laitteet ovat sinällään helposti opastettavissa, mutta henkilökunta pitää kouluttaa käytön opastamiseen kokonaisuutena ja laitteita pitää ylläpitää ja huoltaa. Lisäksi ajanvarausta on mietittävä, koska vuoron pitää olla riittävän pitkä, mutta tilaa pitäisi päästä käyttämään mahdollisimman monen. (Grahn & Rikkilä, s. 49) Tällä hetkellä tilat ovat varattavissa 1-2 tunniksi kerrallaan ja ensimmäisellä kerralla henkilökunta esittelee harrastustilat.

Musiikkistudio Soundin varustuksessa on päädytty samantyyppisiin ratkaisuihin kuin monessa muussakin kirjaston studiotilassa; studiosta löytyy sähkökitaroita, akustinen kitara, bassokitara, niiden vahvistimet, kosketinsoittimet, sähkörummut, sampleri, loop station, erilaisia mikrofoneja, äänikortti ja äänitysohjelmat. Tila on äänieristetty ja äänitysstudiolaitteisto on ammattimainen. (Salmi 2022) Soundia ei ole haluttu rajata vain musiikin tuottamiseen, vaan tilojen suunnittelussa on huomioitu myös esimerkiksi podcastien tuottaminen. (Grahn & Rikkilä, s. 48)

Visio on graafiseen työhön tarkoitettu tila. Tilasta löytyy mediatyöpiste graafisen työn ohjelmilla, piirtopöytä, suurkuvatulostin, lämpöprässi, laminoitinkone ja rintanappikone. (Heinonen et al. 2022, s. 28)

Metsossa on ennestään kolme musiikkihuonetta. Niistä kahdessa on piano ja kolmas on Rockway-huone, joka on toteutettu yhteistyössä Tampereen kaupunginkirjaston, musiikkikoulu Rockwayn ja F-Musiikin kanssa. Rockway-huoneessa on mahdollisuus käyttää Rockway-soitonopetuspalvelun sisältöjä ja tilasta löytyy sähkökitara ja -basso, akustinen kitara, sähkörummut ja ukulele.

3 Asiakaskysely soittuhuoneen käyttäjille

3.1 Tutkimusmenetelmä

Asiakaskysely toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, jonka tavoitteena on selvittää soittuhuoneen käyttäjien käyttökokemuksia ja asiakastyytyväisyyttä palveluihin. Tutkimuksen perusjoukko on soittuhuoneen käyttäjät. Asiakaskyselyn oli alunperin myös tarkoitus tilastoida soittuhuoneen käyttäjäkuntaa numeerisesti, mutta Turun pääkirjaston musiikkiosaston remontin ja täten lyhentyneen kyselylomakkeen jakeluajan seurauksena tutkimuksen pääpaino siirtyi yleisesti asiakastyytyväisyyden selvittämiseen ja käyttäjäkokemusten kartoittamiseen vapaan kommentin avulla.

Asiakaskyselyä jaettiin paperisena lomakkeena musiikkiosaston soittuhuoneessa ja asiakaspalvelutiskillä sekä Webropol-kyselynä. Asiakaskyselyä jaettiin suomeksi ja ruotsiksi Turun kaupungin kaksikielisyyden takia sekä englannin kielellä, koska soittuhuonetta käyttää aktiivisesti englannin kielellä asioivia asiakkaita. Asiakaskyselyä mainostettiin Turun kaupunginkirjaston sosiaalisen median kanavilla ja Webropol-kyselyn oli tarkoitus tavoittaa soittuhuoneen käyttäjiä, joilla ei olisi kyselyn jakamisaikana soittuhuonevuoroa sekä tavoittaa heitä musiikkiosaston remontin aikana. Paperinen lomake ja Webropol-kyselyt ovat identtiset jakelu- ja vastaustapaa lukuun ottamatta.

Asiakaskyselyä jaettiin kaksi viikkoa, joista toisena soittuhuone oli suljettu musiikkiosaston remontin takia. Kaikki vastaukset tulivat ensimmäisellä viikolla. Normaalina aukioloviikkona ilman poikkeusaukioloaikoja soittuhuoneessa on 67 varattavaa vuoroa. Asiakaskyselyn vastaajien määrä $n = 18$, joten teoriassa asiakaskyselyyn vastasi $29\approx$ % viikon potentiaalisista käyttäjistä, mutta todellisuudessa soittuhuoneen käyttäjä voi varata uuden vuoron edellisen päätyttyä ja osa soittuhuoneen käyttäjistä varaa useamman vuoron viikossa.

3.2 Asiakaskyselyn laatiminen

Asiakaskyselyssä on yhdeksän suljettua kysymystä, joista viimeinen on vapaa kommentti. Kahdeksan ensimmäistä kysymystä ovat suljettuja kysymyksiä, joissa yhdessä pystyy valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon. Avoimen kysymyksen eli vapaan kommentin tehtävänä on tarkentaa vastaajan mielipidettä ja kerätä kehitysehdotuksia ja toiveita soittuhuoneen suhteen. Asiakaskysely ja kysymykset tehtiin lyhyessä ajassa vastattaviksi, koska ennen kyselyn jakamista oli tiedossa, että moni soittuhuoneen käyttäjä asioi musiikkiosastolla vain soittovuoronsa aikana saapuen paikalle vähän ennen tai jälkeen vuoronsa alkamisen poistuen pian vuoronsa päättymisen jälkeen.

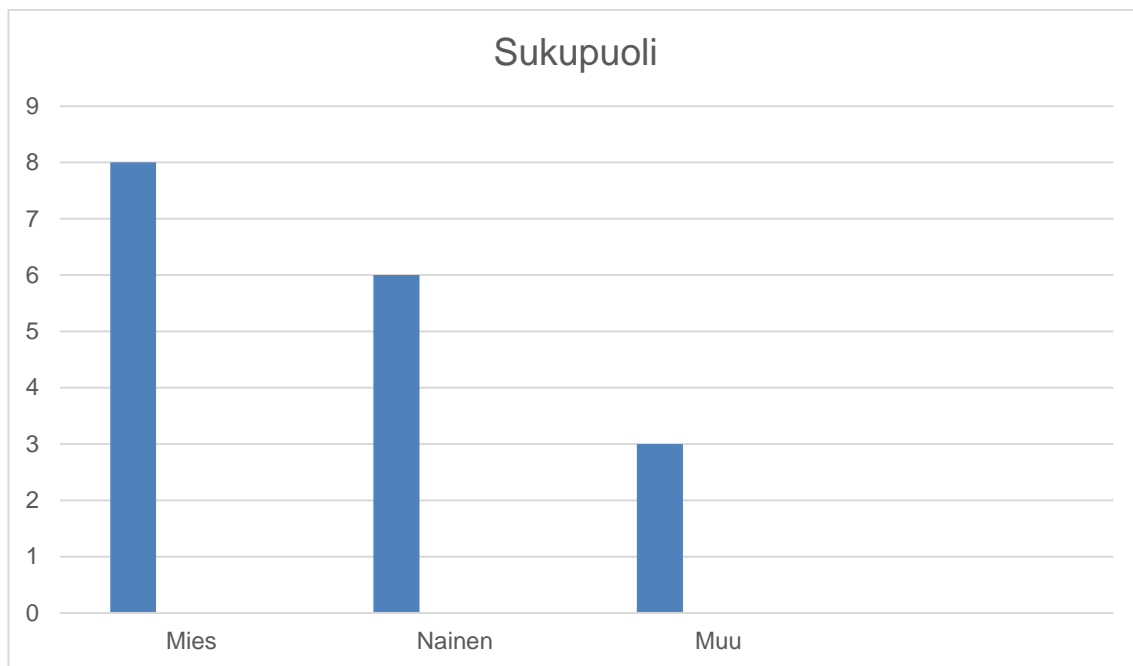
3.3 Asiakaskyselyn vastaukset

Asiakaskyselyn vastausten määrä $n = 18$. Vastattuja kyselylomakkeita palautettiin suomen kielellä kahdeksan kappaletta, kaksi ruotsin kielellä ja kahdeksan englannin kielellä. Vastauksia tuli paperisena lomakkeena 16 kappaletta ja sähköisenä Webropolin kautta kaksi kappaletta. Vastausten määrä n vaihtelee kysymyskohdittain, koska osassa vastauksista ei oltu vastattu kaikkiin kysymyksiin ja kysymyksessä kolme vastaaja pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon.

Kuva 1 Soittuhuoneen käyttäjien ikäjakauma. $n = 17$

Seitsemän vastaajaa ilmoitti iäkseen 20-29 vuotta, toiset seitsemän vastaajaa ilmoitti iäkseen 30-39 vuotta, yksi vastaaja ilmoitti iäkseen 15-19 vuotta, yksi vastaaja ilmoitti iäkseen 60-69 vuotta ja yksi vastaaja ilmoitti iäkseen 70 tai yli vuotta. Yhdessä vastaislomakkeessa ikää ei oltu ilmoitettu.

Kuva 2 Soittuhuoneen käyttäjien sukupuolijakauma. $n = 17$

Kahdeksan vastaajaa ilmoitti sukupuolekseen mies, kuusi vastaajaa ilmoitti sukupuolekseen nainen ja kolme vastaajaa ilmoitti sukupuolekseen muu. Yhdessä vastauslomakkeessa sukupuolta ei oltu määritetty.

Kuva 3 Soittihuoneen käyttäjien käyttötarkoitukset. $n = 28$

Kysymyksessä kolme vastaaja pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon soittihuoneen käyttötarkoitukseksi. Kaksi vastaajaa ilmoitti käyttävänsä soittihuonetta uuden soittimen opetteluun, kolme vastaajaa soittotaidon ylläpitämiseen, kahdeksan vastaajaa laulamiseen, 13 vastaajaa harjoitteluun ja ja kaksi vastaajaa ilmoitti käyttävänsä soittihuonetta muuhun. Vastaukset kahteen *muuhun, mihin?* -kysymykseen olivat *"tunnepurkuun"* ja *"äänittämiseen"*. Nolla vastaajaa ilmoitti käyttävänsä soittihuonetta opettamiseen.

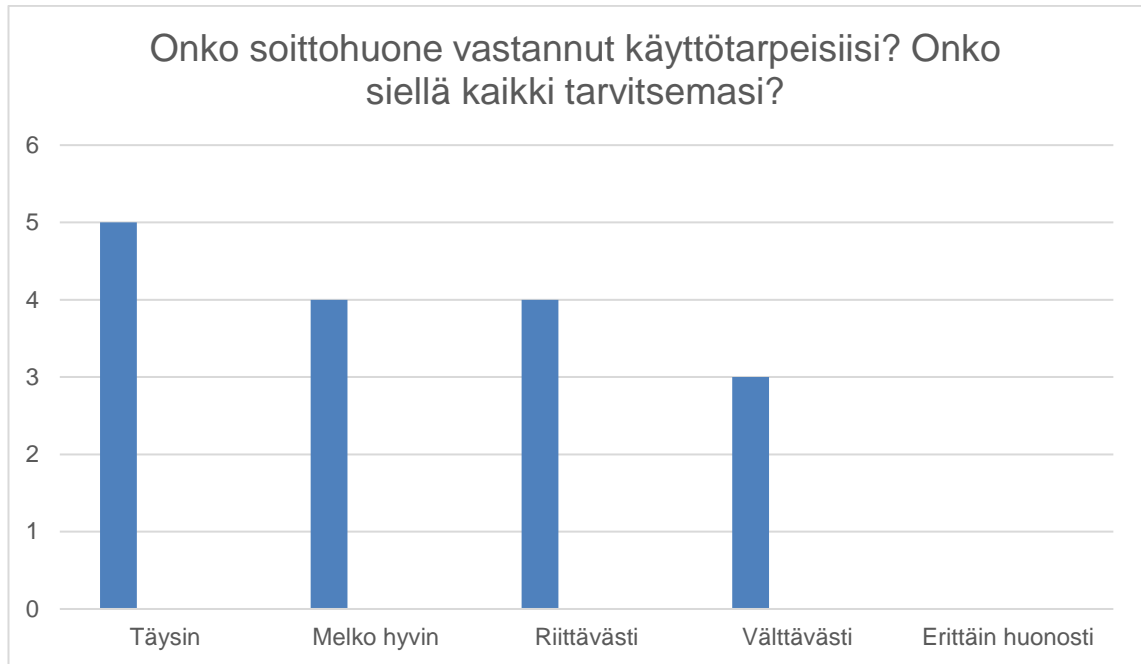
Kuva 4 Soittuhuoneen käyttäjien käyttöaktiivisuus. $n = 16$

Vastaajista neljännesosa eli neljä vastaajaa kertoi käyttävänsä soittuhuonetta noin kerran viikossa ja toiset neljä vastaajaa kertoivat käyttävänsä soittuhuonetta pari kertaa vuodessa. Vaihtoehdot 2-3 kertaa viikossa ja lähes päivittäin valitsi kummatkin yksi vastaaja. Kuusi vastaajaa ilmoitti käyttävänsä soittuhuonetta noin kerran kuukaudessa. Yhdessä vastauslomakkeessa oli lisäys, ettei soittuhuoneen lähes päivittäinen käyttö ole mahdollista korkean käyttöasteen takia.

Kuva 5 Vastanneiden tavat oppia soittuhuoneen olemassaolosta. $n = 17$

Kuusi vastaajaa vastasi kuulleensa soittuhuoneesta kavereiltaan. Kirjaston henkilökunnalta soittuhuoneesta kuulleita oli vastanneista kaksi vastaajaa. Neljä vastaajaa kertoo kuulleensa soittuhuoneesta kirjaston verkkosivuilta ja yksi vastaaja kirjaston sosiaalisen median kanavilta. Neljä vastaajaa kertovat kuulleensa soittuhuoneesta muualta. Kaikki *muualta, mistä?* -kysymyksen tarkennukset kertovat oppineensa soittuhuoneen olemassaolosta käymällä ja havaitsemalla sen musiikkiosastolla. Nolla vastaajaa ilmoitti kuulleensa soittuhuoneesta muualta sosiaalisesta mediasta.

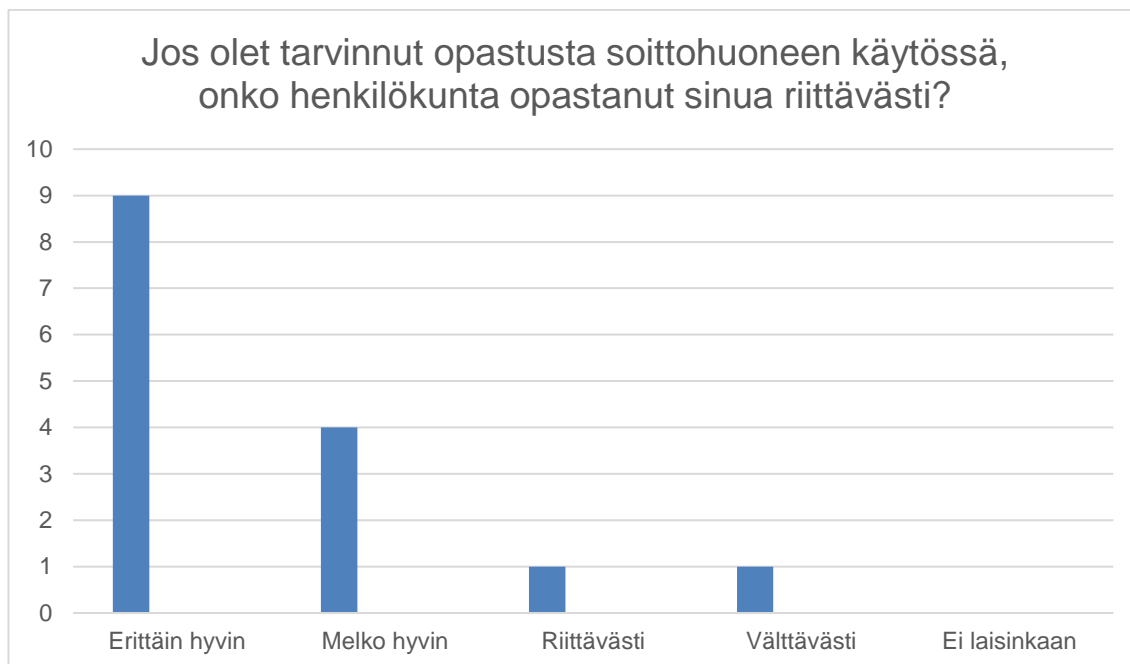
Kuva 6 Soittuhuoneen käyttäjien tyytyväisyys soittuhuoneeseen. $n = 16$

Viisi vastaajaa ilmoitti soittuhuoneen vastaavan täysin käyttötarpeisiinsa, neljä vastaajaa ilmoitti soittuhuoneen vastaavan melko hyvin ja toiset neljä vastaajaa riittävästi käyttötarpeisiinsa. Kolme vastaajaa ilmoitti soittuhuoneen vastaavan käyttötarpeisiinsa vain riittävästi. Enemmistölle soittuhuone vastasi käyttötarpeisiin vähintään melko hyvin ja kolme neljäsosalle vähintään riittävästi.

Kuva 7 Tyytyväisyys soittuhuoneen käyttöä tukeviin palveluihin kuten nuottikokoelma, tulostaminen ja soitinlainaaminen. $n = 14$

Kysymyksessä oli tarkennettu musiikkiosaston muiden palveluiden tarkoittavan esimerkiksi nuottikokoelmaa, tulostamismahdollisuutta ja soitinlainaamista. Neljä vastaajaa ilmoitti muiden palvelujen tukevan soittuhuoneen käyttöä täysin ja toiset neljä vastaajaa ilmoittavat niiden tukevan käyttöä riittävästi. Kuusi vastaajaa ilmoitti muiden palvelujen tukevan käyttöä melko hyvin. Kolmasosa vastaajista piti muita palveluita täysin käyttöä tukevina ja kolme neljäsosaa vastaajista vähintään melko hyvin tukevina. Yhdessä vastauslomakkeessa oltiin jätetty antamatta numeerinen arvo vastauksena ja tehty lisäys ”ei tarvitse tukea”.

Kuva 8 Vastanneiden tyytyväisyys henkilökunnan opastukseen. $n = 15$

Enemmistö eli yhdeksän vastaajaa ilmoittaa henkilökunnan opastaneen soittuhuoneen käytössä erittäin hyvin. Neljä vastaajaa katsoo opastuksen olleen melko hyvin riittävää, yksi vastaaja riittävää ja yksi vastaaja välttävää. Noin yhdeksän kymmenestä vastaajasta kokee saaneensa vähintään melko hyvin riittävää opastusta. Yksikään vastaajista ei valinnut vaihtoehtoa ei laisinkaan.

Viimeiseen avoimeen kysymykseen ”*Mitä toivoisit soittuhuoneelta ja lainattavilta soittimilta tulevaisuudessa?*” tulleet vastaukset voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: soittuhuoneeseen tilana liittyvät vastaukset, ajanvaraukseen liittyvät vastaukset ja soittuhuoneen soittimiin liittyvät vastaukset.

Soittuhuoneeseen tilana liittyvät toivomukset olivat pääasiassa yksittäisiä kommentteja, mutta kolmessa vastauksessa toivottiin parempaa akustiikkaa, mistä toisessa syyksi oli spesifioitu äänittäminen. Yksittäisiä asiakkaiden toiveita ja huomatuksia olivat mm. sälekaihtimien asentaminen, koska aurinko häikäisee varsinkin aamuisin estäen esim. nuottien lukemisen tabletin näytöltä sekä hiljaisempi kello (kellon tikitys häiritsee). Lisäksi yhdessä vastauksessa soittuhuoneesta toivottiin yksityisempää tilaa, jossa saisi olla yksin soittimen

kanssa viitaten ilmeisesti soittohuoneesta ulos ja sisään vuotaviin ääniin. Yhdessä vastauksessa toivottiin myös piano/nuottivaloa.

Soittohuoneen soittimiin liittyvät vastaukset käsittelivät pääasiassa akustista pianoa. Kolmessa vastauksessa toivottiin pianon säännöllistä virittämistä, sillä piano on ollut toisinaan epävireessä soittovuoron aikana. Yhdessä kommentissa toivottiin pianon koskettimien korjaamista ja yhdessä vastauksessa huomautettiin, ettei pianon hiljennyspedaali kata kaikkia koskettimia eli se pitäisi korjata. Yhdessä vastauksessa toivottiin akustisen pianon korvaamista kokonaan uudella laadukkaammalla mallilla. Lisäksi yhdessä vastauksessa soittohuoneeseen toivottiin lisää soittimia.

Ajanvaraukseen liittyvät vastaukset lomittuvat osin tilaan liittyvien vastausten kanssa. Ensinnäkin soittovuoroista toivottiin kaksituntisia tuntiin sijaan ja korkean käyttöasteen takia kolmessa vastauksessa toivottiin toista soittohuonetta aktiivisemmän käytön mahdollistamiseksi. Yhdessä näistä vastauksissa toivottiin, että toinen soittohuone voisi olla mahdollisesti myös lähikirjastossa. Lisäksi yhdessä vastauksessa ehdotettiin toisen pianon siirtämistä uuteen soittohuoneeseen, koska varaaja ei voi käyttää molempia pianoja samaan aikaan. Yhdessä vastauksessa toivottiin useamman vuoron kerralla varaamisen mahdollisuutta. Korkeiden varausmäärien takia soittohuoneen ei koettu olevan varattavissa tarpeeksi usein omiin käyttötarpeisiin nähden.

3.4 Vastausten analysointi

Ennen kyselyn jakamista oli tiedossa, että soittohuoneella on ainakin yksittäisiä alle 10-vuotiaita ja yli 70-vuotiaita käyttäjiä. Asiakaskyselyn lyhyen jakamisajan ja vähäisen vastaajamäärän takia sekä äsken mainitun ennakkotiedon valossa kerättyjä vastauksia ei voida pitää edustavana otoksena soittohuoneen käyttäjien ikäjakamausta tai käyttäjistä ylipäättänsä, mutta tilastoivien kysymysten oli tarkoituskin tuottaa vain suuntaa antavaa dataa tutkimuksen pääpainon ollessa käyttäjäkokemuksissa ja asiakastyytyvyydessä.

Vaikka asiakaskyselyn otos ei ollut suuri, kysymyksen 3 vastauksista pystytään tulkitsemaan soittuhuoneen tavoittaneen Heinosen listaamat erilaiset kirjaston musiikkipalveluiden asiakastyypit: musiikin kokijan, musiikin tekijän, oppijan, ohjaajan, osallistujan ja kokeilijan. (Grahn & Rikkilä 2021, s. 13) Vaikka yksikään vastaaja ei ilmoittanut käyttävänsä soittuhuonetta opettamiseen, ennen kyselyn teettämistä oli tiedossa, että soittuhuonetta käytetään myös opetustarkoituksiin.

Asiakastyytyväisyyttä mittaavien kysymysten 6, 7 ja 8 vastauksien keskiarvo on 1,4 ja mediaani on 2 asteikolla 1 (täysin tyytyväinen) – 5 (ei laisinkaan tyytyväinen). Asiakaskyselyyn vastanneet soittuhuoneen kävijät ovat siis olleet erittäin tai melko hyvin tyytyväisiä soittuhuoneeseen, siihen liittyviin palveluihin ja henkilökunnan opastukseen soittuhuoneen käyttämisessä.

Avoimen kysymyksen vastauksissa esiin nostetut toivomukset voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: toivomukset, joihin on jo vastattu, toivomukset, joihin voidaan vastata uudella musiikkistudiolla ja toivomukset, joihin ei ole vielä vastattu.

Suurimpaan osaan soittuhuoneeseen tilana liittyviin toivomuksiin on jo vastattu soittuhuoneen muutostöillä. Soittuhuoneeseen on asennettu sälekaihtimet sekä akustiikkalevyjä. Akustiikkalevyjen vaikutuksesta ei ole vielä saatu asiakaspalautetta. Vastaamatta olevia toivomuksia ovat pianovalon sekä enemmän soittimia soittuhuoneeseen hankkiminen, mutta uuden musiikkistudion soitinvalikoima tulee vastaamaan ainakin osin soitintoiveeseen. Tämän lisäksi soittuhuoneeseen voisi olla muun soitinlainaamisen ohella vain soittuhuoneeseen lainattavia soittimia, mikäli säilytystilat yms. mahdollistavat sen. Uusi musiikkistudio tulee myös ratkaisemaan osin akustiikkaan ja äänieristykseen liittyvät ongelmat, sillä musiikkistudio on rakennettu vartavasten käyttötarkoitukseensa ja se on kelluva tila eli täysin äänieristetty. Tämä voi jatkossa ohjata kehittyneemmät soittajat hakeutumaan varaamaan vuorot ensisijaisesti musiikkistudioon.

Soittuhuoneen akustisen pianon ongelmat ovat olleet musiikkiosaston tiedossa. Akustisen pianon käy virittämässä ammattimainen pianonvirittäjä säännöllisesti,

mutta ilmeisesti soittohuoneen matala ilmankosteus estää pianon vireessä pysymisen. Tämä on pyritty korjaamaan hankkimalla soittohuoneeseen ilmankostutin. Pianon irtoilevat koskettimien muovipäälysteet johtuvat ilmeisesti korona-ajan aikana tapahtuneesta säännöllisestä desinfiomisesta ja kovasta käytöstä ja niitä uudelleenliimataan säännöllisesti.

Ajanvarauksellisiin ongelmiin pystytään vastaamaan ainakin osin uuden musiikkistudion myötä. Musiikkistudiossa tulee olemaan yleisimmät bändisoittimet ja mahdollisuudet äänittämiseen, mutta siitä ennakoidaan tulevan myös yksinkertaisesti toinen soittohuone.

4 Loppupäätelmät

Musiikkikirjastot nähdään yhä edelleen toisinaan muun kirjastotoiminnan tapaan vain lainauspalveluna, mutta nykyaikainen musiikkikirjasto tarjoaa monenlaisia palveluita. Musiikkikirjaston ydintehtävä on musiikin harrastuksen tukeminen ja musiikkistudiot tuovat musiikkikirjastolle kokonaan uuden areenan tukea sitä tarjoamalla myös tilat musiikin tekemiseen. Antell huomauttaa tutkimusten osoittavan musiikin kuuntelun olevan suosituin tapa harrastaa musiikkia, (Antell 2021, s. 159) ja musiikkitalenteiden vähenevästä lainaamisesta huolimatta musiikkikirjaston ytimessä tulee edelleen olemaan laadukas ja monitasoinen kokoelma, joka tukee muita musiikkikirjaston palveluita.

Musiikkikirjaston uudenlaistet palvelut ovat sisältöjen elävöittämistä, joiden keskiössä on elämyksellisyys ja yhteisöllisyys. Tällaisten palveluiden tarjoamiseksi kirjastolla tulee olla siihen sopivat tilat.

Musiikkistudiot vaativat kirjastotilalta paljon; joko uuden kirjaston rakentamista tai olemassaolevan kirjastotilan nykyaikaistamista remontoimalla. Esimerkiksi Espoossa ja Helsingissä musiikki- ja harrastetilat ovat huomioitu jo kirjastotilan suunnitteluvaiheessa, ja Tampereella sekä Turussa ne ovat remontoitu jo olemassa oleviin kirjastoihin. Musiikkistudion kaltaisten kiinteiden tilojen lisäksi modernin kirjastotilan vahvuuksia on muuntautuva tila, mikä mahdollistaa monipuolisempia toimintoja ja helpottaa esimerkiksi tapahtumien järjestämistä. Lisäksi musiikkistudion perustaminen on kallis hanke kirjastolle, mutta esimerkiksi Tampereen kaupunginkirjasto sai Aluehallintavirastolta hankerahoituksen, jolla rahoitettiin studiolaitteet, projektityöntekijän palkka ja muita kuluja ja kaupungin vastuulle jäi remontti- ja rakennuskulut sekä soittimet, joita on jo nyt monien kirjastojen kokoelmissa lainattavissa.

Tässä opinnäytetyössä ollaan mietitty, miten aikaisemmat yksinkertaisemmat soittohuoneet täydentävät musiikkistudioiden palveluita ja toisin päin. Turun pääkirjaston musiikkiosaston soittohuoneen käyttäjät ovat olleet ensisijaisesti tyytyväisiä soittohuoneen palveluihin, siihen liittyviin palveluihin sekä henkilökunnan opastukseen. Tilan tärkeys korostui asiakkaiden vapaassa

kommentissa esittämissä toivomuksissa, joissa monessa valiteltiin tilan rajallisuutta, vaikka tämänhetkisiin toimintoihin oltiin myös tyytyväisiä. Soittohuoneessa on myös lähes täysi käyttöaste. Turun tapauksessa asiakkaat ovat olleet siis pääasiallisesti tyytyväisiä pelkkään soittohuoneeseenkin, mutta uusi musiikkistudio tulee vähentämään ruuhkaisuutta ja tarjoamaan laadukkaammat tilat kuin soittohuone, mutta soittohuone säilyttää merkityksensä. Se on edelleen pätevä tila pianon ja oman soittimen soittamiseen, laulamiseen ja harjoitteluun. Soittohuoneita ei pidä siis ajatella musiikkistudion jalkoihin jäävänä vanhentuneena palveluna, vaan ne täydentävät toisiaan.

Soittohuoneen tilan rajallisuudesta huolimatta palvelua on pystytty parantamaan tilan muutostöillä kuten akustiikkalevyillä. Tilan muutostöistä ei ole vielä asiakaspalautetta, mutta muutostyöt ovat perustuneet suoraan asiakkaiden toiveisiin. Seuraavaksi voisi olla tärkeää selvittää riittääkö uuden musiikkistudion soittimet vastaamaan soittohuoneen käyttäjien kysyntään vai pitäisikö soittohuonetta varten olla erikseen lainattavia soittimia.

Musiikkistudiot vaativat paljon henkilötyötunteja. Musiikkikirjastohenkilökunnan on osattava hallita studiolaitteita kokonaisuutena ja pystyä opastamaan niiden käytössä sekä kyettävä ylläpitämään ja huoltamaan niitä. Lisäksi tapahtumatuotantoon voi liittyä myös lava-, ääni- ja valotekniikan käyttämisestä. Koska osassa kirjastoissa kuten Turussa ja Vantaalla, musiikkiosaston vastuulla voi olla musiikkistudioiden lisäksi muut harrastetilat eli pajatoiminta, musiikkikirjaston työntekijältä vaaditaan tulevaisuudessa hyvin moninaista osaamista perinteisen musiikkikirjastotyöhön spesialisoitumisen lisäksi. Kirjastojen on mietittävä onko musiikki- ja harrastetilat yleisesti osaston henkilökunnan vastuulla vai onko sille erilliset vastuuhenkilöt tai jopa erikseen siihen palkattuja työntekijöitä.

Musiikki- ja harrastetilojen tarpeellisuudesta yleisissä kirjastoissa nousee aika ajoin kritiikkiä ja vielä Metson uusien tilojen yhteydessä esiintyi muutosvastarintaa kirjastokentän ulkopuolelta, mutta niiden korkea käyttöaste koko maassa puhuu puolestaan. Moderni musiikkikirjasto pystyy musiikkistudioiden avulla olemaan musiikin harrastamisen aktiivisena tukena

myös luomisvaiheessa, mitä se ei ole ennen pystynyt tarjoamaan. Nykyaikainen musiikkikirjasto on siis osana kaikkia musiikin harrastamisen vaiheita: luomassa mielenkiintoa, tarjoamalla mahdollisuudet musiikin harrastamiseen ja tekemiseen sekä aktiivisesti ylläpitämässä harrastamista.

Yksi jatkotutkimuksen näkökulma voisi olla, miten musiikkistudioiden asiakkaiden toiveet musiikkitilojen varustuksesta tulee tai on jo muuttunut. Näkykö esimerkiksi musiikkimaailman trendit erilaisten soittimien tai musiikintekovälineiden tarpeena musiikkistudioissa ja miten kirjastot pystyvät vastaamaan näihin muuttuneisiin tarpeisiin. Myös musiikinteko-ohjelmien vanheneminen ja vaihtuminen sekä niiden lisensoiminen kirjastokäyttöön voisivat olla tutkimuksen arvoisia kohteita. Myös perustavanlaatuisempi tutustuminen tämänhetkisten ja rakenteilla olevien musiikkistudioiden kehittämisprosesseihin voisi olla hyödyksi uusia musiikkistudioita perustaessa.

Lähteet

Antell, A-C. 2021. Musiikkikirjastojen ydintehtävä on tukea musiikin harrastamista. Teoksessa: Maagisessa paikassa : Musiikkikirjastojen tuntematon tulevaisuus. s. 157-162. Suomen musiikkikirjastoyhdistys.

Eloranta, K. 2008. Musiikki Suomen yleisissä kirjastoissa. Teoksessa: Poroila, H. (toim.) Hiljaisuudesta nousi musiikki - Suomen yleisten kirjastojen musiikkiosastojen 50 vuotta s. 9-62. Suomen musiikkikirjastoyhdistys. Helsinki.

Grahn, J. & Rikkilä, J. (toim.). 2021. Ääniä tulevaisuudesta – musiikki, kirjastot ja mahdollisuudet. Verkkojulkaisu. Viitattu 17.5.2022. https://akepike.fi/wp-content/uploads/2022/01/Saavutettavuus_musiikkijulkaisu_suomi.pdf

Haapala, A. 2015. Kirjastot elämyksellisinä oppimisympäristöinä. Teoksessa: Hokkanen, L. (toim.) Sosiaalinen kirjasto – Lukemattomien mahdollisuuksien maailma. S. 68-87. Avain. Helsinki.

Heinonen, L., Lehtinen, K., Rikkilä J. 2022. Musiikkikirjastotyön tulevaisuus – uutta osaamista, harrastetiloja ja asiakasymmärrystä. Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen kevätseminaari. PowerPoint-esitys. https://drive.google.com/file/d/1N-aqXycwTtZpK9IpirOhsT7chEFhX_Ad/view

Helmet-kirjastot. 2021. Oodin soittuhuoneet. Viitattu 16.5.2022. [https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Keskustakirjasto_Oodi/Kaupunkiverstas/Oodin_soittuhuoneet\(186707\)](https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Keskustakirjasto_Oodi/Kaupunkiverstas/Oodin_soittuhuoneet(186707))

Helmet-kirjastot. 2021. Tapiolan kirjaston musiikkistudio. Viitattu 16.5.2022. [https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Laajalahden_kirjasto/Juttuja_kirjastosta/Tapiolan_kirjaston_musiikkistudio\(60602\)](https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Laajalahden_kirjasto/Juttuja_kirjastosta/Tapiolan_kirjaston_musiikkistudio(60602))

Helmet-kirjastot. 2020. Tutustu Musiikki- ja mediaosaston studioon. Viitattu 17.5.2022 [https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Tikkurilan_kirjasto/Juttuja_kirjastosta/Tutustu_Musiikki_ja_mediaosaston_studioo\(81172\)](https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Tikkurilan_kirjasto/Juttuja_kirjastosta/Tutustu_Musiikki_ja_mediaosaston_studioo(81172))

Hämeenlinnan kaupunginkirjasto. Bändihuone/studio. Viitattu 16.5.2022.

<https://kirjastonvaraamo.hameenlinna.fi/resources/awvhndkoql5a?date=2021-10-12>

Kerkelä, A. 2014. Tulevaisuuden kirjastot puhuttavat: "Puuhamaksi muuttuminen muodikasta, mutta ikävää" Yle uutiset. Verkkojulkaisu. Viitattu 25.5.2022. <https://yle.fi/uutiset/3-7303821>

Kirjastot.fi. 2022. Tilastohaku. Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Viitattu 17.5.2022

<https://tilastot.kirjastot.fi/?orgs=1%2C375&years=2001%2C2011%2C2019%2C2020%2C2021&stats=42%2C43#results>

Kyyti.finna.fi. n.d. Kouvolan Mediamaja. Viitattu 16.5.2022

<https://kyyti.finna.fi/Content/mediamaja>

Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016. Viitattu 16.5.2022

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492>

Lastu-kirjastot. n.d. Harrastehuoneet. Viitattu 16.5.2022

<https://lastufinna.lahti.fi/harrastehuoneet/>

Launonen, V. 2015. Sosiaalisuuden muutos kirjastoissa. Teoksessa L. Hokkanen (toim.) Sosiaalinen kirjasto – lukemattomien mahdollisuuksien maailma. s. 45-67. Avain. Helsinki.

Musiikkikirjastot.fi. Äänitysstudiot kirjastoissa. Viitattu 15.5.2022

<https://www.musiikkikirjastot.fi/aanitysstudiot-kirjastoissa/>

Muurinen, L. 2021. Tilassa tavataan. Teoksessa: Kilpi, T. (toim.) Kirjastot ja kaupallisuus. s. 28-30. Oppian. Helsinki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2009. Opetusministeriön kirjastopolitiikka 2015 : Yleiset kirjastot. Kansalliset strategiset painoalueet. Opetusministeriön julkaisuja 2009:32. Viitattu 20.5.2022.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76687/opm32.pdf?sequence=1>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2010. Yleisten kirjastojen laatusuositus. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:20. Viitattu 26.5.2022

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75513/OKM20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Rikkilä, J. 2015. Kirjastolehti 1/2015. Musiikki voi ja elää hyvin. Viitattu 19.5.2022. <https://suomenkirjastoseura.fi/kirjastolehti/musiikki-elaa-ja-voi-hyvin/>

Salmi, Emma. 2022. Metson uusista harrastustiloista Soundi ja Visio. Tampereen kaupunki. Verkkojulkaisu. Viitattu 19.2.2022. https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/tiedotteet/2022/02/14022022_2.html

Sandelius, N. 2016. Hyötyä, tietoa, elämyksiä – kirjastojen vaikuttavuuden ulottuvuuksia. Viitattu 20.5.2022. Verkkojulkaisu. <https://julkaisut.kuntaliitto.fi/1727>

Varaamo.espoo.fi. 2022. Jukeboksi (musahuone). Viitattu 16.5.2022 <https://varaamo.espoo.fi/resources/avt6l2izmimg>

Varaamo.espoo.fi 2022. Studio (musiikki). Viitattu 16.5.2022 <https://varaamo.espoo.fi/resources/au4z3bhr4rgg?date=2022-05-16>

Varaamo.espoo.fi. 2022. Musiikkistudio. Viitattu 16.5.2022 <https://varaamo.espoo.fi/resources/avh5vyzqvmya?date=2022-05-16>

Yleisten kirjastojen neuvosto. 2021. Onneksi on kirjasto! Yleisten kirjastojen suunta 2021-2025. Verkkojulkaisu. Viitattu 17.5.2022. <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/yleisten-kirjastojen-suunta-2021-2025-FI-web.pdf>

Yleisten kirjastojen neuvosto. 2011. Yleisten kirjaston neuvoston strategia 2011-2016. Viitattu 25.5.2022. Verkkojulkaisu. <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Ykn-strategia-kirjastoversio-fin.pdf>

Palauta täytetty kyselylomake palautuslaatikkoon tai musiikkiosaston asiakaspalveluun.

Minkä ikäinen olet?

0-9 10-14 15-19 20-29 30-39 40-49 50-59 60-69 70+

Sukupuoli

Mies Nainen Muu

Mihin tarkoitukseen käytät soittuhuonetta? (voit valita useamman)

Uuden soittimen opetteluun	Soittotaidon ylläpitämiseen	Laulamiseen
Harjoitteluun	Opettamiseen	Muuhun, mihin _____

Kuinka usein käytät soittuhuonetta?

Noin kerran viikossa 2-3 kertaa viikossa 4-5 kertaa viikossa
Lähes päivittäin Noin kerran kuukaudessa Pari kertaa vuodessa

Mistä kuulit soittohuoneesta?

Kavereilta Kirjaston henkilökunnalta Kirjaston verkkosivuilta Kirjaston some-kanavilta
Muualla sosiaalisesta mediasta Muualta, mistä _____

Onko soittuhuone vastannut käyttötarpeisiisi? Onko siellä kaikki tarvitsemasi?

1 Täysin 2 Melko hyvin 3 Riittävästi 4 Välttävästi 5 Ei laisinkaan

Onko musiikkiosaston muut palvelut (esim. nuottikokoelma, tulostaminen, soitinlainaaminen) tukenut soittohuoneen käyttöäsi riittävästi?

1 Täysin 2 Melko hyvin 3 Riittävästi 4 Välttävästi 5 Erittäin huonosti

Jos olet tarvinnut opastusta soittohuoneen käytössä, onko henkilökunta opastanut sinua riittävästi?

1 Erittäin hyvin 2 Melko hyvin 3 Riittävästi 4 Välttävästi 5 Ei laisinkaan

Mitä toivoisit soittohuoneelta ja lainattavilta soittimilta tulevaisuudessa?

Returnera det ifyllda frågeformuläret till returlådan eller till musikavdelningens kundtjänst.

Hur gammal är du?

0-9 10-14 15-19 20-29 30-39 40-49 50-59 60-69 70+

Kön

Man Kvinna Annat

Vad använder du musikrummet till? (Du kan välja fler)

För att lära sig ett nytt instrument För att bibehålla kunskap För att sjunga
Praktik Undervisning Annat syfte _____

Hur ofta använder du musikrummet?

Ungefär en gång i veckan 2-3 gånger i veckan 4-5 gånger i veckan
Nästan dagligen Ungefär en gång i månaden Ett par gånger om året

Hur hörde du om musikrummet?

Från vänner Från bibliotekets personal Från bibliotekets hemsida
Från bibliotekets sociala medier Annanstans på sociala medier Annanstans _____

Har musikrummet uppfyllt dina behov? Finns det allt du behöver?

1 Utmärkt 2 Ganska bra 3 Tillräckligt 4 Acceptabelt 5 Inte alls

Har tjänster inom musikavdelningen (t.ex. notsamling, möjligheten att skriva ut, lån av instrument) hjälpt använda musikrummet?

1 Utmärkt 2 Ganska bra 3 Tillräckligt 4 Acceptabelt 5 Mycket dåligt

Om du har behövt hjälp att använda musikrummet, har personalen instruerat dig tillräckligt?

1 Utmärkt 2 Ganska bra 3 Tillräckligt 4 Acceptabelt 5 Inte alls

Hur kan vi utveckla våra tjänster i musikrummet i framtiden?

Please return the filled inquiry to the return box or the music department's customer service.

Age

0-9 10-14 15-19 20-29 30-39 40-49 50-59 60-69 70+

Gender

Male Female Other

What do you use the music room for? (You can choose multiple options)

To learn a new musical instrument To upkeep musicianship To sing
 To practice To teach Other, what _____

How often do you use the music room?

About once a week 2-3 times a week 4-5 times a week Almost daily
 About once a month A few times in a year

How did you learn about the music room?

From friends From library personnel From the library's website From the library's social media
 Somewhere else in social media Elsewhere, where _____

Has the music room met your needs? Does it have everything you need?

1 Fully 2 Well 3 Sufficiently 4 Tolerably 5 Not at all

Have the music department's other services (e.g. sheet music collection, printing, musical instrument loan) supported your music room usage adequately?

1 Very well 2 Well 3 Sufficiently 4 Tolerably 5 Not at all

If you have needed guidance in using the music room, has the personell assisted you adequately?

1 Very well 2 Well 3 Sufficiently 4 Tolerably 5 Not at all

What are you wishes for the music room and loanable musical instruments in the future?
